

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-1123

15.04.2016

Голові Служби безпеки України

ГРИЦАКУ В.С.

Шановний Василю Сергійовичу!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народного депутата України Ленського О. О., оголошений на засіданні Верховної Ради України 15 квітня 2016 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Верховній Раді України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 3 арк. у 1 прим.

З повагою

А. ПАРУБІЙ

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

№ 43 «14» квітня 2016 року

Голові служби безпеки України
Грицаку В. С.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

в порядку статті 15 Закону України «Про статус народного депутата України»

Щодо захисту історичного та культурного надбання Української нації - іконостасу села Стара Скварява XVI – XVII ст., який за високим професійним рівнем виконання належить до пам'яток мистецтва світового значення та недопущення вивезення іконостасу з музею після закінчення реставраційних робіт у зв'язку із загрозою його викрадення

Шановний Василю Сергійовичу!

До мене, як до народного депутата України, звернулися представники громадськості, небайдужої до історичного мистецького надбання Української нації з проханням захистити історичне та культурне надбання Української нації - іконостас села Стара Скварява XVI – XVII ст., який за високим професійним рівнем виконання належить до пам'яток світового значення і на сьогоднішній день знаходиться під загрозою викрадення. Дане питання вже піднімалося у минулому скликанні моїм колегою Василем Пазиняком. І хоча відповідь на депутатське звернення була позитивною (копія додається), станом на сьогодні над іконостасом знову нависла небезпека.

У зверненні заявники відзначають, що в 1995 році іконостас забрали з церкви до музею. Таке рішення було прийняте після того, як працівники музею дізналися, що громада та священник хотіли позбутися іконостасу через спорудження нового храму. Оскільки, на церкві знаходилась табличка «Пам'ятка архітектури», то дозвіл на вчинення таких дій потрібно було отримати у Львові. Однак архітектор Роман Гошко, сказав що палити храм не можна, бо це архітектурна пам'ятка і робив проект нової церкви.

Після того, як іконостас перевезли до музею на реставрацію, тодішній директор, на сьогодні вже Герой України Львівської Картинної Галереї Борис Григорович Возницький був вражений цими іконами, хоча вони були чорні, закопчені і перемальовані. Відразу була скликана розширена реставраційна рада. Після цього чутки про велику мистецьку цінність іконостасу донеслися і до Києва. За приблизними оцінками вартість цієї історичної пам'ятки церковного живопису складає 50 – 60 млн. євро. Почалися торги. Як приклад можна навести виступ Б. Г. Возницького на розширеній реставраційній раді, яку в музеї скликати, почувши від одного з музейних реставраторів, що "...завтра прибувають

представники банку “Відродження” з м. Києва і забирають ще не відреставрований іконостас до Укрпроектзахідреставрації у Львові на реставрацію, після чого він має поїхати до Києва”. Як бачимо з виступу Б. Г. Возницького (див. протокол рест. Ради від 27 травня 1996 року), він добре володів інформацією щодо іконостасу і частково висвітлив її на реставраційній раді. Тоді вдалося відбити атаку покупців. Протягом багатьох років ситуація з іконостасом не змінилась.

І далі працює одна і та ж схема передачі іконостаса в село, а замовник на купівлю іконостаса домагається свого і тепер дирекція музею теж допомагає йому в цьому.

Священник з Староскварявської церкви Іван Кончак зрозумів, що зробив помилку, віддавши іконостас до Львова на реставрацію і намагається повернути цінний іконостас.

На реставраційних радах провідні мистецтвознавці і найкращі реставратори Львова виступали за те, щоб залишити іконостас у музеї. Але кожен раз на раду приїздив священник і представники громади села, які вимагали повернення ще недореставрованого іконостаса в село. Їм щоразу пояснювали важливість цієї пам’ятки для української культури.

Науковці висловлювали думку і про те, що потрібно зробити копії ікон силами студентів ЛНАМ, а іконостас залишити в музеї, частина парафіян була згідна на цю пропозицію, але священник не погоджувався, вимагаючи оригінал в сільську церкву, де неможливо забезпечити охорону та пожежну безпеку.

У 2004 році змінився директор Львівського музею історії релігії. Штурм передачі іконостаса до села набрав нових потужних обертів.

Новий директор музею припинила співпрацю з ЛНАМ – вона відібрала біля 70-ти творів, які знаходились у процесі реставрації, мотивуючи тим, що приміщення на хорах у Домініканському костелі, де знаходилась реставраційна майстерня музею, потрібно передати громаді церкви Євхаристії.

Натомість, іншого приміщення для виконання реставраційних робіт не надала. Отже, ні твори з музею, ні Староскварявський іконостас ніде було реставрувати – відповідно потрібно було віддати іконостас на село.

З передачею іконостаса справа ускладнилась, бо церква знаходилась у незадовільному стані. Почали реставрувати стару церкву – **за державний кошт**, а щоб узаконити передачу іконостаса, було прийнято рішення, що церква в селі стане філією ЛМІР.

У 2009 році було випущено альбом-каталог, присвячений іконостасу села Стара Скварява. Побойуючись зміни влади, директор музею 25.02. 2010р. в день інавгурації В. Ф. Януковича, провела реставраційну раду з представниками ЛОДА, для того щоб видати довідку священнику та голові селищної ради про те, що реставрацію іконостаса завершено, хоча насправді він, ще був у процесі роботи. Тоді ж іконостас було змонтовано в одному із залів музею.

22 січня 2014 р. під час Революції Гідності іконостас під керівництвом завідуючої відділу реставрації музею М. Боньковської розібрали і перенесли у інше приміщення музею. Такі радикальні дії – розбір іконостаса зі сторони завідуючої відділом реставрації М. Боньковської – це порушення трудового законодавства: перевищення своїх повноважень, зловживання службовим становищем **та свідомо підготовка ікон до вивезення з музею.**

Іконостас не може бути переданий до діючої церкви по цілому ряду причин. Одна з них – температурно-вологий режим, як в церкві, так і в самих дерев’яних брусах, з яких складається церква. Неможливо опалювати церкву в середині

(інтер'єрі), коли на вулиці досить низька температура – потріскаються бруси, з яких вона складена. Також необхідна цілодобова охорона церкви та інші витрати. Але на це все З. Білик не зважає, вона вже перевела державні кошти в “Укрзахідпроектреставрація”, де роблять з великими похибками проект експозиції іконостаса в церкві. Працівники “Укрзахідпроектреставрація” й надалі, не зважаючи загрози збереження іконостаса, хочуть його розмістити в церкві села Стара Скварява, хоча провідні реставратори та мистецтвознавці Львова вважають, що іконостас має зберігатись в музеї.

Слід нагадати, що дерев'яні церкви дуже часто горять. Навіть в церкві-музеї села Потелич, яка відноситься до Жовківського заповідника, було викрадено унікальні ікони XVI-XVIII століть. Таких прикладів чимало.

Власником іконостаса, церкви та землі на якій стоїть старий храм (окрім новозбудованого), за українським законодавством є держава – вона передала громаді все це у довічне користування.

Оскільки, громадою села було понищено іконостас: частково обрізано дошки ікон так що частково зачепленні голови апостолів, самі ікони грубо перемальовано рукою ремісника та перелаковано неякісним лаком, від чого вони почорніли, та багато інших переробок – все це вказує на те, що громаді не можна довіряти пам'ятку світового значення, яка до речі, є єдиною збереженою у повному складі (молільний та празників ряд), пам'яткою середньовічного мистецтва середини XVI століття України. Тому довічне користування громадою та церквою потрібно відмінити.

Все це є підставою для того, щоб іконостас зберігався в музейних умовах у Львівському музеї історії релігії, де він зберігається зараз і власником його має бути тільки держава, без права вивозу його на виставки та зазіхань зацікавлених осіб на привласнення чи вивезення за межі України.

Ще Андрей Шептицький розумів художню цінність даного іконостасу і передав 2 ікони до Львівського Національного музею.

Передача оригіналів ікон Староскварявського іконостаса в село — це штучно створена проблема зацікавлених осіб і “могутнього замовника”. До того ж у наш час, коли фактично ведеться війна з агресором, не можна дозволити вивезення з музею відреставрованого іконостасу, адже це може загрожувати його викраденням і втратою нашого національного надбання. Тож, не дивлячись на те, що закінчується контракт з музеєм, передача іконостасу та вивезення його з музею є неприпустимою.

На підставі вищенаведеного та, керуючись ст.15 Закону України «Про статус народного депутата України», -

ПРОШУ:

Захистити історичне та культурне надбання Української нації - іконостас села Стара Скварява XVI – XVII ст., який за високим професійним рівнем виконання належить до пам'яток світового значення і на сьогоднішній день знаходиться під загрозою викрадення та не допустити вивезення відреставрованого іконостасу з музею.

З повагою,

Олексій ЛЕНСЬКИЙ
(посвід. №197)